

public service i statens tjänst

Fichteliusaffären är allvarligare än vad en del kanske insett. Det handlar inte om att en politisk journalist inte kan föra bakgrundsamtal med politiker och andra.

Eller för den delen om att det vore uteslutet med vänskapliga relationer och privat umgänge mellan journalister och politiker – även om sådana relationer ställer stora krav på integriteten hos båda parter.

DET HANDLAR ISTÄLLET OM den roll som public service har i Sverige. Public service brukar definieras som en tv och radio "i allmänhetens tjänst". I grunden handlar det om kraven på statstelevisionens opartiskhet och relevans. Till exempel Sveriges televisions anspråk på att ovinklat och objektivt intervjua alla partiledare inför riksdagsvalen.

Och för den delen att public service i sin politiska bevakning inte bara rapporterar händelser och uttalanden utan håller sig med "kommentatorer" som analyserar, bedömer och recenserar, en sorts ledare om man så vill – fast med anspråk på opartisk objektivitet. Det borde säga sig själv att man inser att sådana kommentarer ställer än högre krav på integriteten. Om de alls är möjliga. Frågan är om recensioner av politiker kan göras utan att de sker från redovisade ideologiska utgångspunkter.

Framförallt borde en erfaren journalist som Fichtelius inse att han inte kan sitta i hemliga förtroliga intervjuer med statsministern. Intervjuer där poängen är att denne kan säga saker han inte vill kommentera offentligt.

GÖRAN PERSSON VÄLJER som statsminister bort att svara på en rad aktuella frågor. Han gav till exempel inga egna kommentarer till Jan O Karlssons märkliga statsbetalda kräftskiva, knappt ens till de dubbla löner han själv godkänt.

I riksdagen har statsministern så konsekvent överlämnat alla frågor ställda till honom själv till andra ministrar att man nu blivit tvungen att inför en statsministerns frågestund.

Frågan inställer sig: Vad finns på Fichtelius hemliga band? Får vi där de svar som uteblir när de ställs offentligt? Får vi där andra svar än som getts offentligt?

Ett nog så stort problem tycks vara den identifikation med statsmakten som public service genom avtalet med statsministern och hanteringen av frågan ger uttryck för. Att ge vetorätt till den ledande politiker över hur intervjuer ska sändas – kanske också hur de slutligen redigeras – är ingen vacker metod.

Erik Fichtelius närmaste chef Eva Hamilton har kommenterat misstron från oppositionspolitikerna mot Perssons gräddfil med att "oppositionen kommer alltid att vara missnöjd". Ungefär samma kommentar hade hon när Per Unckel ansåg att televisionen överexponerade den socialdemokratiska partikongressen jämfört med övriga partiers.

VAD ÄR DETTA? Oppositionen – tydligen trots allt oavsett vilka partier som utgör den – kommer alltid att tycka att den missgynnas av bevakningen.

En mer normal journalistisk uppfattning brukar vara att makten, regeringen till exempel, är den som ska frukta media och svära över nyfikna journalister.

Tänk om Washington Post 1972 fått ensamrätt till Nixons bandinspelningar efter att han avgått fyra år senare och därför undvikit att kritisera presidenten? Och avfärdat kritik från demokraterna med att "oppositionen är alltid missnöjd"? Nog hade historien sett lite annorlunda ut då.

Det man möjligen kan trösta sig med är att Sverige 1972 inte hade någon som helst konkurrens inom etermedia. Det var förbjudet att ge alternativ till public service. Vem vet vilka "avtal" som då fanns mellan statsministern och tv-ledningen?

I dag har vi fler tv- och radiokanaler. Men public service sägs fortfarande ha ett övergripande ansvar för nyhetsförmedlingen och finansieras också av en skatt på tv-mottagare som ingen kommer undan.

När Sverige behöver en ny politik kan vi rösta bort regeringen. Hur gör vi för att få en bättre och vassare politisk bevakning?

Peter J Olsson (peter.j.olsson@kvp.se) är politisk redaktör i Kvällsposten.

